

Vergaderjaar 2024–2025

28 741

Jeugdcriminaliteit

Nr. 124

BRIEF VAN DE MINISTER VAN JUSTITIE EN VEILIGHEID

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 17 december 2024

Middels deze brief geef ik invulling aan het verzoek van het Kamerlid Eerdmans (JA21) tijdens de Regeling van werkzaamheden op 14 mei jl. om te reflecteren op het fenomeen van extreem geweld onder jongeren met religieus motief in Nederland, naar aanleiding van het artikel uit De Limburger van 11 mei 2024, mede namens de Staatssecretaris van Participatie en Integratie en de Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid.¹

In het artikel worden diverse voorbeelden uit Frankrijk genoemd waarin sprake was van geweld tussen jongeren onderling met een religieus motief, bijvoorbeeld «omdat iemand zich niet zou gedragen als een goede gelovige». Ook worden in het artikel een aantal geweldsincidenten onder Franse jongeren beschreven, die – volgens het artikel – vermoedelijk vanuit een religieus motief zouden zijn gepleegd, daarnaast wordt er in het artikelen koppeling gemaakt met eerwraak.

Geweld onder jongeren in Nederland

Laat ik vooropstellen dat jongeren in Nederland zich veilig moeten kunnen voelen, of het nu thuis, in de wijk of op school is. De afgelopen jaren is er veel aandacht voor ernstige geweldscriminaliteit onder jeugdigen in Nederland. Veronderstelde verjonging en verharding van de jeugdcriminaliteit en in het bijzonder de ontwikkeling van ernstig geweld is regelmatig in het nieuws en heeft ook politieke aandacht. Om geweld onder jongeren goed in beeld te hebben, is er de Monitor Jeugdcriminaliteit en ook heeft het Wetenschappelijk Onderzoek- en Datacentrum (WODC), onlangs een verdiepende studie afgerond. Hieruit blijkt dat Nederland in algemene zin een dalende trend kent waar het gaat om de geregistreeerde jeugdcriminaliteit. Uw Kamer is hier reeds over geïnformeerd.² Geweld met een religieus motief wordt niet als zodanig geregistreerd in Nederland. Er zijn dan ook geen cijfers van geweld met een religieus

¹ De Limburger, 11 mei 2024: «*Franse jeugd krijgt vaker te maken met dodelijk geweld*»

² Kamerstukken II, vergaderjaar 2023/2024, 28 741, nr. 112 (p. 1 t/m 3)

motief bekend. Er zijn ook geen signalen bekend dat dit fenomeen zich in Nederland voordoet.

Inzet op preventie

Naast het zorgvuldig monitoren van de ontwikkelingen van geweld onder jeugdigen, wordt er tevens veel aandacht besteed aan het voorkomen van iedere vorm van geweld. Zo wordt er preventief ingezet op het vergroten van de sociale stabiliteit en het bevorderen van veerkracht en weerbaarheid³. Voorkomen dat jongeren overgaan tot geweld of intimidatie is immers van groot belang. Dat geldt ook wanneer er sprake is van intimidatie en druk vanuit een religieus motief zoals de voorbeelden in het artikel. In Nederland geniet iedereen de vrijheid en grondrechten om zijn geloof te belijden, te zijn wie je bent of te zeggen wat je vindt. Vrijheden vinden hun begrenzing waar de vrijheden van andere in het gedrang komen. Onverdraagzaamheid jegens anderen, intimidatie en geweld, zoals naar voren komt in Frankrijk in het artikel, horen niet thuis in onze democratie en geweld is daarbij onacceptabel.

Eergerelateerd geweld in Nederland

In het betreffende krantenartikel wordt ook een voorbeeld aangehaald van een 15-jarige jongen uit Viry-Châtillon in Frankrijk. Dat voorbeeld lijkt te duiden op moord/doodslag waar vermoedelijk een eermotief aan ten grondslag ligt, ook wel eerwraak genoemd. Bij eergerelateerd geweld gaat het om elke vorm van geestelijk of lichamelijk geweld, gepleegd vanuit een collectieve mentaliteit in reactie op een (dreiging) van schending van de eer van een man of vrouw en daarmee van zijn of haar familie, waarvan de buitenwereld op de hoogte is of dreigt te raken.⁴ Eergerelateerd geweld, waaronder eerwraak, wordt gepleegd vanuit een eermotief. Deze vorm van geweld komt vooral voor in gesloten patriarchale gemeenschappen met sterk hiërarchische verhoudingen en traditionele rolopvattingen over man en vrouw.⁵

Binnen deze gesloten gemeenschappen kan een inperking van het zelfbeschikkingsrecht tot uiting komen in schadelijke praktijken zoals huwelijksdwang, achterlating, vrouwelijke genitale verminking of eergerelateerd geweld. Het kabinet richt zich binnen de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling ook op de aanpak van schadelijke praktijken zoals eergerelateerd geweld.

Om schadelijke praktijken aan te pakken, zet het kabinet zich in op het voorkomen van (herhaald) slachtofferschap evenals het voorkomen van (herhaald) daderschap middels passende interventies. Naast repressieve maatregelen neemt het kabinet ook preventieve maatregelen om schadelijke praktijken aan te pakken, zoals de inzet op vroegtijdige signalering, een goede en snelle samenwerking tussen betrokken organisaties⁶ en wordt er via het Meerjarenplan Zelfbeschikking ingezet op het bevorderen van een verandering «van binnenuit» in deze gemeenschappen met mensen die zelf onderdeel zijn van zulke gemeenschappen. In het Regeringsprogramma is de Actieagenda Integratie aangekondigd. Bevorderen van het recht op zelfbeschikking is een onderdeel hiervan.

³ Agenda Veerkrachtige en Weerbare Samenleving op www.socialestabiliteit.nl.

⁴ Factsheet eergerelateerd geweld van Fier, november 2018.

⁵ Actieagenda Schadelijke Praktijken 2020–2022, p. 12.

⁶ Kamerstukken II, vergaderjaar 2022–2023, 28 345, nr. 268.

In het geval van strafbare feiten benadruk ik als Minister van Justitie en Veiligheid dat aangifte doen van groot belang is, zodat onze veiligheidspartners adequaat kunnen handelen.

De Minister van Justitie en Veiligheid,
D.M. van Weel